

Številne ženske so zelo nevarne. Mnoge bolj kot moški.

O ljubezni radi teoretiziramo, le redki pa jo znajo tudi živeti. Ta intenzivna sila, ki polni strani poezije in filmskih platen, je tako izmuzljiva kot njena definicija sama. Zrela ljubezen, pravijo, je racionalna in premišljena, zaljubljuje se le najstniki in nedorasle osebnosti. Dr. Lucija Luči Mulej Mlakar v svoji knjigi Pogovori z Erosom trdi ravno nasprotno. Moč ljubezni je v njenem kaosu, zanosu in hrepenenju, a poguma slediti ji nima vsakdo.

Sprašuje: **PETRA GODEŠA**
Foto: **OSEBNI ARHIV**

Kdo je Eros? Je mitološko bitje, ki ga srečujemo le v pripovedkah? Ga res lahko srečamo na Zemlji?

Da je Eros grški bog ljubezni, privlačnosti, poželenja, zaljubljenosti, sprejemamo. Teže pa sprejmemo, da nas zvabi v svoje učno polje jezika ljubezni, nas sleče do golega in preizkusi! Saj je to njegov cilj – da se naučimo razlikovati med dvema osnovnima jezikoma, ki ju ljudje govorimo: med jezikom moči in jezikom ljubezni. In ljubezen je cilj sama za sebe. Z Erosom se sreča prav vsak in prav vsak kloni pod njegovo močjo. Seveda ga srečamo na Zemlji, v lastnih izkušnjah partnerske ljubezni in erotike, ki jo doživljamo zelo različno.

Kako je nastajala knjiga pogovorov z njim? Ga je bilo težko ujeti?

Ideja se mi je porodila že pred nekaj leti, ko sem prek kreativnih uvidov v našo najbolj ranljivo človečnost opazovala, kako nas Eros preizkuša. Kako nekateri blestijo v ljubezni, kako jih zanos ponese više

» Trdim, da imamo Slovenci težave z »ljubiti« in »biti iskren«. In tisto, kar pogosto imenujemo ljubezen, je približek posesivni sinergiji dveh, ki sta v odnosu ujeta od predsodkov in zapor.

od bogov ter kako se stapljamo z vesoljno kreacijo, če se le odpremo »nevarnosti«, ki ji rečemo (erotična) ljubezen. Ko sem opazovala pare in sinergije, ki jih medsebojno ustvarjajo, sem zaznala zakone oziroma pravilnosti, ki so ob vprašanju iskanja intimne v dvoje vselej prisotne. In ljudje, ki imajo odprta srca, duše in voljna telesa, so medij marsičesa, kar za vselej spremeni človeka od znotraj. In tudi tiste, ki se s takšnimi karizmatičnimi ljudmi

srečajo. Ti ljudje si upajo govoriti jezik ljubezni; so pogumni, in Eros obožuje pogum. Pogum je primarna erotična silnica, ki omreži oba spola. Knjiga je nastajala tri leta. Uvid te obišče, da ga ubesediš, rodita se čustvo in empatija. Tako sem prejela veliko uvidov: s kontemplacijo, imaginacijo in meditacijo. Vmes vselej nastane prazen prostor; med uvidom in časom, ki preteče, da ga ubesediš.

Ljudje odprtega srca? Vemo, kaj to pomeni? Na prvi pogled je izraz hitro mogoče zamenjati z naivnostjo.

Naivnost je čista in treba jo je načrtno negovati. Hitro znamo ustvariti sisteme varnosti, ki nas zavarujejo pred pustolovščino življenja, zato naivnost cenim, ker ne pomeni neumnosti. V slovenskem prostoru je, po drugi strani, zaznati veliko zaprtosti; ne samo da se ljudje težko odprejo navzven, v sebi so polni ječ uma, duha in srca. In seveda je ljubezen tisto, včasih pregloboko intimno srečanje, kjer se z nekom soočimo v vsej svoji ranljivo-

» Ženske prevečkrat hrepenijo po finančni varnosti in pozabijo na nego čustvene nežnosti in mehkoobe, ki bi hranili njihove srčne izvoljence. Začnejo izgubljati. Tako moški kot ženske.

sti. In zdi se, da kot narod ne znamo vibrirati v ljubečem sosprejemanju. Če se poglobimo v intimo, pari pogosto bijejo bitke. In ker se ljubeče ne sprejemamo, si zapiramo vrata. Umi se šibijo, srca zaprejo in erotika izgine. Ostaneta le še ljubosumno obujanje preteklosti in očitanje. Zato, ker manjka ljubezni in občutka za tankočutno in subtilno. In posledica je slavna zavist, o kateri je bilo že toliko govora. Oseba, ki cveti, je privlačna; nekoga, ki nima lastnega žarenja, sij drugega razjezi: in namesto da bi se očistil teh čustev, jih sprejme in se tolaži, da je to pač človeško. Poišče sisteme terapij, ki bodo njegov bolni jaz opravičevali. Jaz pravim, da si človeškost moramo prislužiti. Če smo že videti kot ljudje, še ni rečeno, da smo človeški.

Torej je knjiga uvid v najgloblje skrivnosti naših src?

To bodo presodili bralci in iskreni iskanci. Blagoslov moje poti je, da imam stike z ljudmi vsakdana kot z ljudmi raznih vrhov, in ta vpogled bogati mojo notranjo zaznavo in sposobnost razumevanja in empatije. Trdim, da imamo Slovenci težave z »ljubiti« in »biti iskren«. In ti-

sto, kar pogosto imenujemo ljubezen, je približek posesivni sinergiji dveh, ki sta v odnosu ujeta od predsodkov in zapor. Izjeme seveda so, a jih je premalo. Knjiga ni mišljena le kot knjiga o detabuiziranju inherentnih blokad, ki so ljudem poznane, saj so njihovi ujetniki. Namenjena je razumevanju procesa ljubljenosti, zaljubljanja in hrepenenja, da se ljudje očistijo. Da si dovolijo rasti z očiščevalno močjo ljubezni, ki nas razstavi le zato, da bi nas na novo sestavila. Ko ljubimo, smo sami nepomembni. In premočan ego nosi človek, ki je izgubil interes za nedolžnost čiste ljubezni.

Ampak ljubezen praviloma boli? Kje smo izgubili sposobnost ljubiti?

Gotovo je rdeča nit analiza značajev »skorajda ljubimcev«, »skorajda zakoncev«, večno zaljubljenih in, po drugi strani, moralnih in otrdelih značajev. Kot taka ima terapevtsko vrednost za vse, ki so dovolj iskreni do sebe, da si priznajo, da jih je ljubezni strah. Da ljubezen boli, da te ponese v polje neuma, da obnori vsakogar in nas slej ko prej vse sooči s seboj. Pred njo smo vsi bos, nemi in gluhi, in prav je tako. Kot večkrat poudarim v knjigi, je ljubezen

cilj sama sebi, zato obišče prav vsakogar. Za presežke pa izbere le pogumne, ki se upajo darovati na njenem oltarju. Pregrešne poltenosti v mojih pisanjih ne boste našli. Vsekakor pa je knjiga poskus estetske obravnave hrepenenja, poželenja in strasti, ki le uresničeni omogočajo izbruh kreativne sile, ki oplaja vse in vsakogar. Je kot dotik Midasa in sposobnost obvladovanja notranjega vrelca, ki je po sebi svet. Sposobnost ljubiti je pravzaprav vezana na pogum, ki tvega. Človek, ki ljubi status in oblast, ki govori le jezik moči, teh besede ne razume. Takšnim se ljubezen zdi nesmiselna potratna časa. Številni nas prepričujejo, da se zrel človek ne zaljubi – ne bo držalo. Prestrašen človek se ne zaljubi. Živi le v svoji glavi in izumlja tisoče teorij in šol, v katerih išče argumente prepričevanja, ki ga obvarujejo pred močjo ljubezni. Takšni teoretiki sovražijo kaos. In ubijajo ljubezen v sebi in partnerjih, s katerimi imajo odnos.

Pravi zapisi ljubezni so silno močni, tudi vaši vsebujejo haikuje oziroma pesnitve, ki ponazorijo tista čustva, tisto strast, ki je opisana v naključni zgodbi. Polno je pogovorov z Erosom,

ki je bog ljubezni. Vas je bog Eros zares nagovoril, kot pišete?

Da. Imaginacija in domišljija sta kraljici jutrišnjega sveta. Vse, kar danes smo in kar imamo, je dediščina plodovitih prednikov, ki so bili kanal velikih stvaritev. In vse nastane v duhu; izvira iz pradavnine. Moja knjiga je skromen uvod v paralelni nevidni svet duhovnih in psihičnih vzrokov, ki poganjajo naša srca, da ljubijo, kljub številnim razočaranjem. Sama se osrečujem takrat, ko ustvarjam. Da pa bi ženska lahko razvijala in se medila v ustvarjalnem zanosu, potrebuje čustveno varnost, ki ji jo mora nuditi partner. A ženske prevečkrat hrepenijo po finančni varnosti in pozabijo na nego čustvene nežnosti in mehko, ki bi hranili njihove srčne izvoljence. Pričnejo izgubljeni. Tako moški kot ženske. Moški so prevečkrat ujeti v status in moč – naučijo se govorice jezika moči in njihove izbranke ne omilijo ujetosti v moč s svojo mehko. Namesto jezika ljubezni govorijo jezike, ki ne podpirajo vesoljnega reda mehkega principa, ki se izgublja. Številne ženske so zato zelo nevarne. Mnoge bolj kot moški.

Kako nevarne?

Nevarne, ker se nehajo čutiti kot ženske; pozabijo na lastno mehko, ki je najmočnejša, ko žari milost. In ko se oddvojimo od lastne narave, notranjih ciklov in sposobnosti dojetanja, ki je onkraj mask in družbenih iger, izgubljam kot družba. Vsaka ženska ima materinski čut, ne glede na to, ali je mati, in skrb za blaginjo skupnosti je naravna danost ženske. Seveda tudi moškega, a drugače. In enakost med spoloma je bolj ekonomsko in politično vprašanje kot erotično. Spola se medsebojno podpirata in medita takrat, ko sta njuna pola uravnovešena. Nevarne drugim ženske postanejo takrat, ko začnejo sovražiti vse, kar se jim ne podredi. Kreativna sila je lahko dobra ali slaba, tega ne smemo pozabiti. In tisti moški, ki so sužnji erotike, izumijo sisteme, ki erotiko kaznujejo. Ne morejo se ji upreti, zato toliko teoretskih koncepcij ženskega, torej tistega, kar je nedosegljivo, kot nas uči klasična psihoanaliza. Ki je le eden od sistemov obvladovanja, da smo si na jasnem.

Kakšna je vaša izkušnja ljubezni? O njej se vendarle ne da le teoretizirati.

Seveda brez osebne, eksistencialne preizkušnje in uvidov noben estetski ali teoretski uvid nima žarenja in trajnostnega vpliva. Ljubezen opazujem na vseh ravneh, kjer je partnerska le en obraz ljubezni, ki se nas dotakne najgloblje. Ljubezen mi pomeni veliko. Čudovit pogovor s človekom, ki je v življenju videl in izkusil barve, je primer ljubeče sinergije sprejemanja, in to je drug obraz ljubezni, gr. *philia*. Ta globina, to bogastvo ljudi, njihovi uvidi, boji in uspehi, to nas resnično polni. Ljudje, ki so ohranili otroško čud, poznajo jezik ljubezni. Sledijo sili, ki je močnejša od njih samih; je hrepeneje po tem, da ljubijo, in so ljubljeni: kot prijatelji, možje, žene, ljubimci, otroci ... Opazujem tudi naš narod: drug drugemu

☞ **Vsaka ženska ima materinski čut, ne glede na to, ali je mati, in skrb za blaginjo skupnosti je naravna danost ženske. Seveda tudi moškega, a drugače. In enakost med spoloma je bolj ekonomsko in politično vprašanje kot erotično.**

težko izkazujemo prijateljsko ljubezen, torej iskreno sodelovalnost. Preveč je kristoljubnega igranja in nasmeškov.

Torej je knjiga mešanica erotike, seksa, ljubezni, duhovne povezanosti?

Eros, ki me je izbral kot pričevalko zgodbe, pravi, da obstaja več ravni spolnosti. Od iskanja zadovoljitve in užitka do transcendence luči, ki oblije par, ki je objet v ekstazi. Tako prvi nivo zelo užali dušo in razboli duha, duhovni pa ga obnovi in osrči ter ostrasti. Napolni ga s strastjo do življenja in z življenjsko močjo, da je kos vsem izzivom, ki ga čakajo. Bistveno sporočilo knjige je, da je ljubezen medij bogov, spolnost pa pot, ki omogoča rast. Če spoštujemo sebe in partnerja, spoštujemo meje in etiko, ki dve duši povezuje. Seveda pa je vsakdo od nas na različnih stopnjah zmožnosti samopreseganja. V knjigi me zanima »medenje«, vsakdanji človek in njegova stiska hrepenenja. Saj je ljubezen dajanje, nikdar izigravanje! Če imamo nizko vibracijo hrepenenja, se ne zmoremo predati, in ženske na primer preveč časa vlagajo v popolnost oblik in sam videz, premalo pa v svojo notranjo sposobnost medenja in žarenja. In prav to

privlači moške in jih izpolni v hrepeneči divji strasti. Moški so, žal, pozabili ženskam dvoriti in jim šepetati tiste besede, ki zmehčajo odpor in ustavijo misel.

Spolnost je v sodobnem svetu dosegla raven restavracije s hitro prehrano, vsak si vzame užitek, ko se mu zazdi, in hitro pobegne. Idejo o skupni blazenosti dveh povezanih duš je mogoče najti le v romanih.

Nikakor. Tako kot greste lahko na »fast« food, greste lahko na »slow« food. Če seveda imate izbiro. In kdo nam določa možnost izbire? Res je, kupna moč, status, razgledanost in klasična družbena stratifikacija, kamor smo umeščeni. A s trudom lahko poiščemo nove možnosti:

posadimo vrt in imamo »slow« food – za malo denarja in precej več truda. Če pa smo leni v umu in duhu, se seveda ne bomo trudili za presežke. Enako velja za ljubezen in erotiko; lahko samo jemljemo, ne da bi se naučili dajati. Ali se vsaj trudili dajati. Če ljudje iščejo le polteni užitek, bodo slabi ljubimci, in takih Eros ne obišče prav rad. Erotika je dajanje. Dajanje sebe.

Zakaj bi rekli, je bila knjiga 50 odtenkov sive takšna uspešnica?

Razlog vidim v osvoboditvi, ki jo takšna dela ponujajo; številne ženske so se ujele v materinstvo, težke in naporne zakonske vezi, kjer navidezno nimajo izbire. A kar vselej ostane, je domišljija. Enako velja za telenovele, ki buhtijo od vzdihov in biokemijskih reakcij, ki se, ob gledanju in vznurjanju amigdale, kuhajo in pojejo vroče. In prepričana sem, da ti vidiki niso negativni, saj se čustva sprostijo; nevarne so le odvisnosti od čustvenih omam, ki jih, v kliničnem smislu, spremljajo razni obrazci lenobe. In ujetost v zgodbe drugih ljudi, ki jih spremljamo prek telenovel, ljubezenskih zgodb in podobnega, je lahko zahrbtna, saj uspava um in ustvarja

„Jaz pravim, da si človeškost moramo prislужiti. Če smo že videti kot ljudje, še ni rečeno, da smo človeški.“

poseben tip čustvene lenobe. Ko človek svojo strast »izprazni« v domišljiji, mu energije za akcijo zmanjka. Podobno velja za virtualni svet in goloto, ki je dostopna. Človek mora izoblikovati svojo notranjo moč in kultivirati strast, da sočloveku lahko kaj ponudi. V seksualnem smislu velja enako. In prehajamo v čas, ko bo Eros pisal zgodbe in ljudi izzval, da začnejo vlagati v svoje notranje bogastvo. Ljubezen in erotika nista le stvar oblik; bolj moči čutnosti in poguma stopati po poteh, kjer še ni jasna niti smer.

Kako gledate na zgodovino žensk in s tem povezano erotiko?

Odvisno je, iz katerega zornega kota to vprašanje opazujemo. Demografsko, po-

litično, zasebno, javno? Ženske se v vzponom meščanstva, razvojem intelektualne neodvisnosti in duhovnega zavedanja počasi prebijejo od štedilnikov do govorniških odrov. V »razvitem kapitalizmu« lahko suvereno živijo, imajo možnost rasti in razlike v nagradah se po razviti Evropi zmanjšujejo, uzakonja se obvezna klavzula o kvotah ... Tako da gredo stvari zares na bolje, a v stvarnem smislu.

Kaj pa intima? Imajo sodobne ženske bolj zadovoljujočo spolnost kot v preteklosti?

Tukaj bi lahko govorili o nejasnostih, saj se ženska kot bitje biološkega in družbenega spola razvija in zadnje besede še nismo izrekli. Pravica do erotike (kar se

kaže v modi, lepotni industriji, estetski kirurgiji) je dana, le še smer umanjka. Ali bolje rečeno, končni cilj vprašanja ženskega. Ali je res tisti cilj avtonomna suverena ženska, lepa in mladostna pri 50.? Ki nenehno dosega cilje in širi polje avtonomije? Si to želi sama ali je to cilj družbe, ki ji, dodana vrednost, ki jo ženska prispeva na trg, koristi? In s tem prek množičnih medijev utrjuje zelene vloge, ki bi jih »super« ženska morala odigrati? Ali je cilj biološka komponenta ženske, njeno materinstvo kot dolžnost ali le kot izbira? Ker je družbena vloga ženske zamagljena, njena avtoerotičnost kolonizirana s pretiranimi kariernimi apetiti, ki koristijo družbenemu BDP, pravega zanos in »mane« ne more niti biti. Prihodnost bo vsekakor namenjena ženskemu vprašanju in definiciji, kaj vse pod skupni imenovalec ženskega želimo privzgojiti in negovati kot družba. Govorim o moškem in ženskem principu, torej o klasiki. Saj smo ženske tiste, ki izberemo, mar ne? In uravnovešena ženska ustvarja moškega, ki ima pogum in moč, da mu sledi: prek integritete in izoblikovanega poželenja, temeljčnega na estetiki, etiki ljubezni in svobodi, ki jo zrela spolna ozaveščenost prinaša, takšni moški spoštujejo ženski princip. In ženske takšne moške.

Je problem premnogih žensk, da takšnih moških nikakor ne najdejo, torej v njih samih?

Ne. Problem je v vseh nas. Ker ne prepoznamo jezika ljubezni; ker vztrajamo v ponosu in govorimo jezik moči, kamor nas družba dejansko sili: vsem se mudi za dosežki, presežki, postajamo ujetniki izrednosti. In številni se vrednotijo le po zunanjih materialnih dosežkih ali kupni moči, kar je zares škoda. Drugi so ujetniki spolirane popolnosti in izumetničenosti. Zato je nujen sonaraven stik najprej s seboj in nato z okolico. Osiromašeni smo vsi, tako moški kot ženske, in ta neravnovesja se plazijo v vse pore družbe. Zato pozivam, da spregovorimo o tej sili, brez varnih okvirov teorij, kar sem skušala narediti s poetičnim jezikom, pesnitvami oziroma zgodbami in dialogi. Torej inovativno in neobičajno strukturo, ki ženskam ustavi misel, moškim pa da uvid v um ženske, ki ji ljubezen pomeni estetiko, etiko in zvestobo principu ljubezni, ki je v čistosti dajanja, brez preračunljivosti.